

räk

N:O * I * MCMLIII

N:o 4. Savo- Karjalainen Kerho 27. 3. 1953

Turku 27.3. 1953

Me nuoret olemme tänään koonneet tänne joukon ihmisiä.

Haluamme osoittaa, ettemme ole unohtaneet kotiseutua, emme yhdessä kestätyjä ilon päiviä, emme koettelemusten aikoja.

Nykyajan nuorisolta sanotaan puuttuvan aatteita.

Meiltä ei suinkaan puutu aatteita, me emme vain puhu niistä. Vastoinkäymiset ovat opettaneet meitä realisoimaan elämäämme ja maailmankatsomustamme.

Aatteet ovat toteutettavissa vain uhrautuvalla työllä. Nykyhetken nuoriso taistelee oman, paremman maailman puolesta.

Meidän aseemme ovat rohkeus ja ennakkoluulottomuus. Tällä perustalla Savo-Karjalainen Kerho viettää tänään vuosijuhlaa. Me tulemme voittamaan.

J.V.SNELLMAN JA YHTEISKUNTALUOKAT

Hajahuomioita

Yhdeksännentoista vuosisadan alkupuoli oli aikaa, jolloin kaikkialta virtasi uusia kokemuksia ja tietoja avartamaan ihmisten näkemystä. Monet uudet keksinnöt valmistivat maaperää höyryn ja teollisuuden aikakaudelle. Silloinen maataviljelevä, staattinen yhteiskunta tunsi jo lähestyvän uudistuksen tuomat ongelmat. Ranskan vallankumous, tuo suuri taitekohta, toi tarpeen uudesta, paremmasta yhteiskunnasta voimakkaasti esille. Kaikista yliampuvista iskulauseista huolimatta sillä oli osansa demokraattisen hengen syntyyn.

Huolimatta viime vuosisadan optimistisesta tulevaisuudenuskosta ja loputtoman onnellisen ajan odottamisesta, ei voitu välttyä teollistuvan yhteiskunnan mukanaan tuomista monista probleemeista. Yksilöiden keskinäistä hierarkiaa horjutti uuden yhteiskuntaluokan, teollisuustyöväestön syntyminen. Uudet aatteet puhuivat suurille joukoille Lassallen ja Marxin kirjoituksissa.

Kaukaisessa Suomen suuriruhtinaskunnassakin herättivät esiinastuneet ongelmat huomiota. Täällä aikakauden suuri keskuksahahmo, J.V. Snellman loi ansiokkaan valtio-opillisen tuotantonsa ja yliopistollisissa luennoissaan esitti tulevaisuuden yhteiskunnan suuntaviivat, joiden oikeanosuvuus hämmästyttää vieläkin. --- Aluksi Snellman oli täysin suuren oppi-isänsä Hegelin kannalla yhteiskuntaluokkakäsityksissään. Hän hyväksyi säätyjaotuksen, käyttäen kuitenkin yleistajuisempia nimityksiä kuin Hegel, puhuen maataviljelevästä, kauppa- ja teollisuutta harjoittavasta ja virkamiessäädystä. Valtio-opissaan hän sitäpaitsi käyttää sääty-sanan tilalla käsitettä "yhteiskuntaluokka".

Puuttumatta tarkemmin näihin alkuajan mielipiteisiin voimmekin todeta, että Snellman pian tulee luennoissaan kriittisemmäksi Hegelin säätyjakoon nähden, pitäen sitä vanhentuneena ja epähistoriallisena. Niinpä hän lausuukin, että "säätyjen tilalle tulevat kunta ja vapaat, liikkuvat assosiatiot. Jäljellä ovat suuret intressit, kuten maanviljelys ja tehdasteollisuus, mutta nekin esiityvät yhä vähemmän ja vähemmän erillisinä". Snellmaniin lienevät tässä asiassa vaikuttaneet Guizot'n jyrkät mielipiteet yhteiskuntaluokkien täydellisestä katoamisesta.

Snellmanilta ei jäänyt uuden työväenluokan ja porvariston välisten suhteiden ongelma huomaamatta, vaikka se ei vielä ollutkaan päivänpolttava asia Suomessa. Kaukonäköisenä hän jo huomaa, että valta on yhä suuremmassa määrin siirtymässä keskiluokalle. Osuvasti Snellman luonnehtii keskiluokkaa seuraavaan tapaan: "Se istuu kansaneduskuntien saleissa, ja sen piiristä eivät lähde ainoastaan yhteiskuntateoriat vaan myöskin valtioiden hallitukset. Se vaikuttaa melkein lukemattomissa assosiatioissa, jotka monia teitä tekevät ajan mielipiteet todellisiksi yhteiskunnan institutioissa..... Se kirjoittaa ja sille kirjoitetaan sanomaa ja aikakauslehtiä, jotka päivittäin miljoonin jäljennöksin kantavat sen mielipiteitä ympäri maailman. Mutta jo nousee tämän luokan takaa uusi, työläisten luokka, suurten joukkojen edustajat sekä kirjallisuudessa että kaikilla yhteiskunnallisen kehityksen aloilla. Nykyajan sivistys siirtyy kolmanteen vaiheeseensa...." Saattaisi helposti luulla lukevansa tämän lainauksen jostakin 1950-luvun sanomalehdestä.

Snellman käyttää jo vaivattomasti sellaisia termejä, kuin proletariaatti ja kapitalisti, jotka Hegelille olivat vielä täysin vieraat. Valtio-opissaan Snellman esittää, että jatkuva teollistuminen aiheuttaa pääoman kerääntymisen harvojen kapitalistien käsiin ja näin vaikuttaa työväenluokan proletarisoitumiseen. Sama tulee ennenpitkää maanomistuksenkin kohtaloksi. Hän

vaatii yhteiskunnallisen kysymyksen ratkaisemiseksi toimenpiteitä Suomessakin, joka vielä oli syrjässä kapitalismin kehityksestä. Kulloistakin proletariaattipolvea ei enää voida auttaa, vaan huomio on kohdistettava tuleviin polviin. Snellman esittää selvästi sen periaatteen, että yhteiskunnalla on oikeus huolehtia kansallisomaisuuden tasaisesta jakaantumisesta. Valtio ei kuitenkaan saa puuttua työntekijän ja työnantajan välisiin suhteisiin, eikä velvoittaa työnantajaa mihinkään, koska työnantajat kuitenkin aina tulevat tällaiset määräykset kiertämään. Sitä paitsi valtion määräykset sotivat tällaisessa tapauksessa elinkeinoharjoituksen vapautta ja kansalaisvapautta vastaan.

Sosialistisiin aatteisiin Snellman suhtautui jatkuvasti kielteisesti, sellaisina kuin hän oli niihin tutustunut. Tosin Valtio-opin ilmestymisen aikoihin oli vasta ns. utopistisia sosialisteja, mutta myöhemminkin, Marxin ja Lassallen oppisuuntien jo ollessa näyttämöllä, hän suhtautui niihin jatkuvasti epäilyllisesti. Snellmanin mielestä yksityisomaisuuden kumoaminen sotii niin jyrkästi ihmisen järkeä vastaan, ettei siitä voi koskaan tulla mitään todellisuudessa. Tämän takia hän oli myös varma, ettei sosialismista ja kommunismista voi koskaan olla todellista vaaraa yhteiskunnalle. Joukkojenkin järki käsittää, että jos omaisuus jaettaisiin tasan, tultaisiin pian taas siihen, että omaisuus kertyisi kuitenkin entistä harvempien käsiin.

Yhteiskuntaluokkien välinen kuilu ei Snellmanin mielestä voi koskaan mennä täysin umpeen. On kuitenkin mahdollista ainakin jossain määrin tasoittaa eroavuuksia ja täyttää tätä kuilua. Snellman esittää muutamia tasoitusmahdollisuuksia mm. Valtio-opissaan. Ensinnäkin sivistyksen jatkuva kasvaminen aiheuttaa sen, että omistava luokka ryhtyy vapaaehtoisesti parantamaan työläistensä asemaa. Ihmisystävällinen mieli pääsee yhä enemmän valtaan. Toiseksi työväenluokan oman sivistystason kohoaminen tekee sille mahdolliseksi harjoittaa moraalista painostusta ja esiintyä tasa-

Vertaisempana neuvottelupuolena. Kolmanneksi vaikuttaa se, että että työväestön oikeudet tulevat lisääntymään ja sen valtiollinen tietoisuus kasvaa. Työväestön valtiollinen voimakkuus voi vaikuttaa kiihdyttäväst säätykiertoon omistavan ja omistamattoman luokan välillä, aiheuttaen näin vähitellen tasoitusta räikeimpiin luokkaeroihin.

Työväenluokan sivistystason kohottaminen oli aina Snellmanille läheinen asia. Hänen mielestään köyhyyden alkujuuuri on joukkojen raakuudessa ja tietämättömydessä. Näiden epäkohtien poistaminen on ehdottomasti paras yhteiskunnallisen kysymyksen ratkaisutapa. Sivistynyt työväki tietenkin pystyy toisaalta vaatimaan itselleen aina enemmän oikeuksia, mutta toisaalta taas sivistys vähentää yhteiskunnallisen kumouksen vaaraa, koska työväki tuntee olevansa kiitollisuuden velassa siitä yhteiskunnalle.

Tutustuessamme nykyisin Snellmanin aikoinaan esittämiin ajatuksiin, voimme hämmästyen todeta hänet mitä varmimmaksi ennustajaksi yhteiskunnan kehityksen alalla. Viime vuosikymmenet ovat tuoneet voimakkaasti esiin juuri keskiluokan kaikkine ongelmineen. Nimenomaan keskiluokkaa varten nyt ilmestyy sanomalehtiä miljoonapainoksin ja poliittiset ideologiat käyvät taistelua vielä määrittelemättömän keskiluokan sielusta. Mutta jo on työväenluokkakin noussut kaikilla aloilla, niveltyn usein juuri keskiluokkaan. Suomessa on jatkuvasti pysytty Snellmanin viitoitamilla linjoilla nojaamalla valtiojärjestys kansan laajoihin joukkoihin, eikä yhden luokan tai puolueen ylivallalla ole ollut täällä sijaa. Ei liene epäilystäkään siitä, etteikö kehitys tulisi jatkumaankin näin, sillä, lainataksemme Snellmanin omia sanoja, "meillä valtion lait määrää sittenkin kansallishenki; oikeusjärjestyksen laatu riippuu viime kädessä kansallistietoisuuden kehitysasteesta."

Pertti Eteläpää

Kevättä suolla.

Leikkii kevätsää
ruskealla suolla,
ilma väräjä.
Lammen pinta hohtaa,
auringossa ui
pilvet taivahalla;
vuoret korkealla
veteen kuvastui.
Tuuli taivaan kohtaa,
laulu heläjä.
Ruskealla suolla
leikkii kevätsää.

Talvipäivä.

Liukuu pilvet metsämaita,
vuoret peittyä tummaan huntun.
Lumeen hukkuu korpiaita,
päivä häipyä illan tuntuun.

Hämäryyteen suurten soiden,
lumipilviin sammua ääni.
Tuiskuten ja huminoiden
peittää tuuli ikäväni.

K. K.

Kuutamotanssi.

Vuorilla, vuorilla tuulet soivat,
vuorilla keijuset karkeloivat.
Vuorilla helkkyä ja vuorilla soi,
vuorilla nyyhkii ja vaikeroi.

Vuorilla, vuorilla tuulet soivat,
vuorilla kulkevat unelmoivat.
vuorilla hohtaa ja vuorilla soi,
vuorilla kuutamo karkeloi.

Vuorilta tuulet kutsuja tuovat,
vuorille kuutamon kultaiset juovat
noutavat, noutavat, noutavat mun,
kuutamon keinussa tuuditetun.

K. K.

Vaimoni parhaat vuodet.

Pitkän hiljaisuuden jälkeen mieheni sanoi: "Miksi et puhu minulle? Sinähän et tee mitään."

"Ajattelen," sanoin minä.

"MITÄ sinä ajattelet?"

"En tiedä."

"Miksi et tiedä?"

"En ole ajatellut sitä," sanoin. Hetken kuluttua lisäsin: "Minulla oli eräs ajatus juuri nyt."

"Mitä se on?"

"Ihmettelin, onko minussa mitään vikoja."

Mieheni oli järkyttynyt. "Tarkoitatko, että sinä et TIEDÄ."

Tulin yhä vaatimattomammaksi. "Tarkoitin," minä jatkoin, "että ihmettelen, oletko kolmen vuoden jälkeen yhä onnellinen minun kanssani?"

"Tietysti olen."

"Äänesi kuulostaa niin epäilevältä."

"Ei," sanoi mieheni, "minä vain ajattelen."

"Mitä SINÄ ajattelet?"

"Niin," sanoi mieheni, "nyt kun olet antanut minulle tilaisuude, sinulla todellakin ON muutamia kummallisia tapoja."

"Oh," sanoin minä.

"Esimerkiksi," sanoi mieheni, "kun joku tulee teelle, sinun ei pitäisi kysyä: Haluatteko puhtaan pöytäliinan. Pidä se valmiina, niin että ihmiset ajattelevat - ainakin hetken - että me elämme siten."

"Nehän olivat vain Jean ja Derek," sanoin.

"Luulin sinun PITÄVÄN Jeanista ja Derekistä."

"Kyllä," sitähän minä tarkoitan. Minusta näytti silloin, että oli parempi laittaa se pöytäliina, vaikka siinä oli puuro-

tahra. Tosiasiassa," minä selitin, "Jean ja Derek antoivat meille sen pöytäliinan. Minusta näytti - "

"Hyvä," sanoi mieheni. "Älkäämme keskustelko siitä. Toinen asia, jota en voi ymmärtää, on se, että kolmen viikon täydellisen vaitiolon jälkeen päätit yht'äkkiä ryhtyä puhumaan Marokon politiikasta ja puhuit koko iltapäivän."

"Etkö halua kuulla puhuttavan Marokon politiikasta?"

"En," sanoi mieheni. Tosiasiassa en halua. Mitä haluaisin kuulla sinulta - "

"Miksi et sitten keskeyttänyt minua?" kysyin.

"Näytit niin onnelliselta," sanoi mieheni. "Halua sinun olevan onnellinen. Sitäpaitsi luulin, että et puhuisi Marokon politiikasta kahta minuuttia kauempaa." Hän piti pienen tauon. "Haluatko minun jatkavan tätä?"

"Tietysti," sanoin. "Et voi saada koskaan toisaa tilaisuutta."

"Hyvä," sanoi mieheni, hermostuneesti. "Todellakin ihmettelen, oliko tarpeellista silloin hansikkaita ostaessasi sanoa: Whee, painakaa päälle väen. Mitä maailmassa se merkitsee?"

"En usko sitä," vastustin. "En koskaan sanoisi sellaista hansikkaita ostaessani."

"En olisi välittänyt, jos olisit sanonut sen hiljaa," sanoi mieheni. "Mutta sinä huusit sen:"

"Kuka - kenelle minä huusin sen?"

"Miehelle, joka myi hansikkaita," sanoi mieheni. "En tiedä hänen nimeään. Hänellä on viikset."

"Oh," sanoin minä. "Hänellä on viikset."

"Onko sillä merkitystä?"

"Sillä oh paljonkin merkitystä."

"Osta Jumalan tähden hansikkaasi joltain sileänaamaiselta kauppiaalta," sanoi mieheni. "Minun täytyi näytellä, että odotin jotakuta muuta."

"Olen pahoillani," sanoin. "Mies oli ollut Rannikkopuolustuksessa. Noilla pitkillä matkoilla yli Atlantin täytyi olla JOTAIN, joka piti kasvot lämpiminä - "

"Siitä huolimatta," sanoi mieheni, "oli viiksiä tai ei, en näe mitään syytä huutaa yhdeksää vuotta myöhemmin: Whee, painakaa päälle vaan."

"En muista tehneeni sitä," sanoin. "Vastasiko hän jotain?"

"Kyllä," sanoi mieheni. "Hän sanoi: Meillä on hieno valikoima villaisia kaulahuiveja." Hän näki minun hämmästyneen ilmeeni. "Älä välitä. Ehkä hän oli ratsuväessä. Kuule! Sinä kerrot minulle MINUN vioistani."

"Sinulla ei ole yhtään."

"Varmasti pari kolme."

"Ei," sanoin minä.

"Ei kolmen vuoden jälkeen?"

"Ei."

"En usko sinua," sanoi mieheni.

"Niin," sanoin hitaasti, "tuo otsan rypistäminen . . ."

"Otsan rypistäminen?" sanoi mieheni rypistäen ankarasti.

"Mitä tarkoitat? Etkö pidä minun otsastani?"

"Kyllä," sanoin. "Toivoisin, että minulla olisi samanlainen. En vain käsitä, miksi rypistät otsaasi ollessasi onnellinen."

"En voi auttaa sitä," sanoi mieheni. Äitini kertoi minun tehneen sitä heti synnyttyäni. Hänkin tekee niin, mutta et ole koskaan arvostellu HÄNTÄ, Minä tiedän, mitä se on . . ."
Kehti neljä tuntia, ennenkuin asia selvisi.

O L E N

Olen pieni mukulakivi
ihmisten markkinatoreilla,
joilla tuhannet askelet
tallaavat minua.

Olen kulunut lattialauta
ilotalojen permannoilla
satamien läheisyydessä
laivojen huutaessa
meno- ja paluumerkkejään.

Olen hioutuva paasi
koskien pihilla
silloin, kun vesimassat
putoavat puristaen
kuin synnyttäjän
yhteenkiristyvät
hampaat toisiaan.

Ihmiset valittavat
lihan hintaa korkeaksi.

Merimiehet kysyvät:
tunnetko? rakastan.

Paineen hampaanraoista
pusertuu sanoja.

.....

Olen aika
tämän päivän oppilaana.
Alkää kysykö minulta
leivän hintoja,
ilotalojen osoitteita,
paineen suuruutta.
Kysykää vain
mitä tämä kaikki
on minulle opettanut.

M. H.

Tänään maa
puhui minulle Etsijöistä:

He tulevat s
suuresta yksinäisyydestä
kuin metsästäjät
niityn laitaan
kun elämä tanssi
polvenkorkuisessa heinässä
houkuttavin lantein
elämä tanssii
polvenkorkuisessa heinässä

kun kukaan ei tiedä
milloin saalistaja
on saalista väsyneempi

kun kukaan ei tiedä
milloin jouset kantavat
kyllin kauas

elämä tanssii
polvenkorkuisessa heinässä

mutta tanssiin he eivät uskalla:
elämä tanssi houkuttavin lantein

kun tulee ilta
niityn laitaan
elämä tanssii
heidän näkemättään enää

Mutta minä kiirehdin pois
ja ajattelin
polvenkorkuista heinää
joka ei kaatunut siinä tanssissa

M. H.

I H M I N E N.

Katuojassa oli vettä. Kirkasta, viileää vettä, joka ilosena virtasi vapauteen. Pieni, kirkassilmäinen poika uitti ojassa kaarnalaivaansa. Hänen laivansa tulisi viemään hänet kauas, kauas pois. Niin kauas, ettei isäkään löytäisi häntä.

Sitten hän tulisi suurena seikkailijana takaisin kotiin, eikä isäkään voisi olla vihainen, kun hän toisi tuliaisiksi hyvätuoksuista tupakkaa. Pojan mielikuviutus vei hänet pois arkipäivästä.

Pienet huolet haihtuivat kevätauringossa ja matka kauas, kauas pois jatkui...

Viereisellä puiston penkillä ovi myös joku. Kasvot aurinkoon käännettyinä istui nuori, tummatukkainen nuorimies, hyräillen keväistä sävelmää.

Hän istui tuolla samalla penkillä hyvin usein. Ohikulkevat ihmiset eivät kiinnittäneet häneen mitään huomiota. Mutta nuorimies tarkkaili aina hyvin kiinnostuneena ympäristöään, erikoisesti ohikulkijoita.

Hän tarkkaili lähimmäisiään lämpimästi. Ei suinkaan arvostellen, vaan seuraten mielenkiinnolla heidän ilojaan ja surujaan.

Hänet saattoi yllättää keskustelemasta kaarnalaivaansa uit-tavan pojan kanssa. Hän kertoi usein ihmisistä. Ihmisistä, jotka elävät elämänsä tietämättä olevansa ihmisiä. Kuin kone he menevät joka aamu työhön ja palaavat illalla, mielessään vain raha ja oma hyvä.

Joskus hän saattoi kertoa pikku pojalle suuresta, suuresta teatterista, jossa oli paljon enemmän näyttelijöitä kuin pikku poika osasi kuvitellakaan. Näyttelijät esittivät joka päivä o-sansa, kuka hyvin, kuka vähän huonommin. Mutta kukaan heistä ei koskaan tiennyt näyttelevänsä, sillä heillä ei ollut ollenkaan yleisöä.

Nuorimies kertoi pikku pojalle, että näyttelijöitä olivat ihmiset itse ja näyttämönä oli koko maailma.

Ihmiset eivät huomaa olevansa arkipäivän orjia. He eivät ehdi katsella näytelmää. Kaikki haluavat itse näytellä. Näetkö nyt, kukaan ei ole tyytyväinen. Voi, kun he edes hetkeksi pysähtyisivät katselemaan ja nauttimaan elämästä. Kaikkihan me ehdimme siihen mukaan, mutta kaikkien olisi sitä kerran katseltava, huomatakseen oman näyttelemisensä heikkoudet.

Näin saattoi nuorimies puhella pikku-kapteenille, joka kävi tuon tuostakin Timbuktussa, siellä kun oli kuulemma niin hyviä banaaneja.

Kaarnalaiva purjehti kaukaisilla merillä. Kärski joskus haaksirikon, mutta jatkoi entistä ehommaksi korjattuna ihmeellisiä matkojaan.

Mutta sitten tuli kesä. Aurinko kuivasi katujen, joka oli ollut niin monen jännittävän retken tapahtumapaikkana, eikä pikku-kapteenia enään näkynyt.

Aurinko vain katseli nuorta, tummatukkaista miestä silmiin, kertoen jostain, mistä ei kukaan muu mitään tiennyt...

Aki Oura.

X X X X X X

"Ei mikään ole niin tärkeää kuin puutarhan hoito, eikä sekään ole niin tärkeää."

Voltaire.

"Ei tosiaanakaan kannata matkustaa Intiaan, Laskeakseen, montako kissaa on Sansibarissa."

Roucheau.

1

2

3

4